

DR. NAGY ANDOR

Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola
Eger

Comenius: Didactica Magna

Az 1992-es esztendőben a nagyvilág pedagógusai a hajdanvolt mesterre, a 400 éve született Comeniusra emlékeztek. E sorok írója is eljuttathatta gondolatait az Eszterházy Károly Tanárképző Főiskolán túl a vilniusi és a beszercebányai egyetem oktatóihoz és hallgatóihoz, idézve a nagy tanítót, a reformert, illetve a klasszikussá vált életművet.

A „tisza forrás” tanulmányozása talán minden eddiginél aktuálisabb jelenünkben, amikor pedagógiánk megújulása korunk természetes követelményeként jelentkezik. Önmagunk megújítása, tudományunk korszerűsítése összefügg azzal a felismeréssel, hogy nem az adaptációk, hivatkozások, a klasszikusok elemzésének megismerése, hanem maguk a klasszikus művek tanulmányozása vezethet újabb eredményekre.

A *Haldsz Péter* és társa által irányított Seneca Kiadó gondozásában jelent meg a tartalmához illő igényes külsővel Comenius remeke, a 350 éve született *Didactica Magna*.

A Nagy Oktatástan – amint az a pedagógusok számára ismeretes – a mindenkit mindenre megtanítás művészetéről szól.

Újbóli megjelenése hazánkban közel 40 éve váratott magára. A korábbi kiadás *dr. Geréb György* fordításában és jegyzetivel 1953-ban jelent meg. Mi sem természetesebb, hogy az 50-es évek értékelő jegyeit viseli magán a tudós szerző előszava, amivel ma már ő is képtelen lenne azonosulni. Comenius fő műve újbóli kiadását felvállaló Seneca Kiadó főszerkesztője, *Dörömbözy János* előszava méltó a műhöz.

A klasszikus alkotásokra jellemző sajátosság, hogy a Nagy Oktatástan semmit sem veszített aktualitásából. Ide kívánkozik néhány idézet a tudós Mestertől: „Az ember minden, mert minden kifejlődhetik belőle, a legmagasabb éppúgy, mint a legalacsonyabb rendű”, a gyermeket „fel kell vértézni olyan dolgokkal, amelyek megvilágítják az értelmet, edzik az akaratot, ösztönzik a lelkiismeretet”, „az emberiség java: hogy lehetne a világot meghódítani a pártoskodások szellemétől, a széthúzástól, az erőszak-tól és a kényszertől, hogy vezethetnénk el mindenkit az általános jó, a legegyszerűbb igazság, a minden dologban való legmélyebb békesség útjára”, „teljességgel arra kell törekednünk, hogy az emberi nem visszakapja a gondolatszabadságot, a vallásszabadságot és a polgári szabadságot. A szabadság állítjuk, a legpompásabb emberi vagyont az emberekkel együtt teremtvé, tőle elválaszthatatlan... vezessük tehát az embert, amennyire lehet, a szabadságba!” „Minden nemzetet saját nyelvén tanítsanak.” „A mi didaktikánknak kezdettől végig húzódó vezérfonala legyen: kutassuk ki és találjuk meg azt a módszert, amelylyel a tanítók kevesebb munkája mellett a diákok mégis többet tanulnak, az iskolákban kevesebb legyen a zúgolódás, undor és hiábavaló küszködés, annál több a szabadidő, az öröm és a szilárd előrehaladás.” „Az iskola figyelem nélkül olyan, mint a malom víz nélkül. Könnyedén, játszva kell tanítani, megszerettetni az iskolát, megbecsülni a gyermeket.” „Semmi sincs az éttelemben, ami nem volt meg előtt az érzékekben.” „Mindent az érzékek elé kell állítani, amennyire lehetséges: a láthatást a látás, a hallgatást a hallás, a szagolhatót a szaglás, az ízlelhetőt az ízezés, a tapinthatót a tapintás elé. Ha pedig valamit több érzékkel is tudomásul lehet venni, azt több érzéknek is fel kell kínálni”... Minden bizonyonnyal a harmadik évezredben is igaz marad Comenius jelmondata: „Minden szabadon folyjék – legyen távol a dolgoktól az erőszak.”

Az idézetek nem kívánnak kommentárt! Tiszták, világosak, igazak.

A comeniusi örökség értéke marandó. A jeles évfordulón megjelent mű tanulmányozása a pedagógiát művelők, a pedagógiai valóságot alakítók számára kiváló forrást jelent.

Seneca Kiadó, 1992.